



RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 17-03-2021 r.

Adam Bodnar

VII.510.16.2021.MW

Pan
Bogdan Święczkowski
Prokurator Krajowy
Prokuratura Krajowa
ePUAP

Szanowny Panie Prokuratorze,

w dniu 16 marca br. na stronie Prokuratury Krajowej (PK) opublikowano komunikat¹, zawierający informację, iż **Wydział Spraw Wewnętrznych PK wystąpił do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego (IDSN) o uchylenie immunitetów trzem sędziom Izby Karnej Sądu Najwyższego (IKSN), którzy mieli doprowadzić do bezprawnego pobytu dwóch osób w zakładach karnych.**

Jak podano w komunikacie, postanowieniem z dnia 23 października 2019 r. Sąd Najwyższy wstrzymał wykonanie wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 31 stycznia 2019 r. wobec mężczyzny skazanego na 3 lata i 3 miesiące pozbawienia wolności. Zdaniem prokuratury, mimo ciężącego na nim obowiązku sędziego SN Pan Marek Pietruszyński nie podjął działań zmierzających do ustalenia, czy w momencie, gdy wydawał postanowienie o wstrzymaniu wykonania wyroku, skazany odbywa karę. Tymczasem karę taką zaczął on odbywać od dnia 3 września 2019 r., zaś jak podaje prokuratura, dopiero w dniu 15 listopada 2019 r., wskutek interwencji obrońcy skazanego, wydano nakaz zwolnienia

¹ Zob. <https://pk.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-prokuratury-krajowej/wnioski-o-uchylenie-immunitetow-sedziom-ktorzy-doprowadzili-do-bezprawnego-pozbawienia-wolnosci-skazanych/> (dostęp w dniu 17.03.2021 r.).

mężczyzny. W rezultacie zaniechania sędziego mężczyzna był bezzasadnie przetrzymywany w zakładzie karnym przez niemal miesiąc. Z kolei sędziowie SN Pan Andrzej Stępka oraz Pan Profesor Włodzimierz Wróbel zasiadali w składzie Sądu Najwyższego, który w dniu 16 października 2019 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu wobec mężczyzny skazanego na 2 lata pozbawienia wolności za spowodowanie wypadku w ruchu lądowym ze skutkiem śmiertelnym. Zdaniem prokuratury, wbrew obowiązkowi nie sprawdzili, czy kara jest już wykonywana. Kroki takie podjęto dopiero po telefonie funkcjonariusza Służby Więziennej z zakładu karnego, w którym skazany był osadzony, wydając nakaz zwolnienia w dniu 18 listopada 2019 r. Prokuratura zamierza postawić wskazanym sędziom Sądu Najwyższego zarzut nieumyślnego niedopełnienia obowiązku rozstrzygnięcia spraw zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Do treści komunikatu PK ustosunkował się w dniu wczorajszym Prezes Izby Karnej SN Pan Michał Laskowski, informując, że winę w tej sprawie ponosi sekretariat ISN, który nie wykonał zwolnienia wskazanych wyżej osób z aresztu². Prezes Izby przypomniał, że w sprawie tej winni zostali ukarani dyscyplinarnie, w tym kierowniczką sekretariatu została dyscyplinarnie zwolniona z pracy.

Rzecznik Praw Obywatelskich postanowił, na podstawie art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), podjąć niniejszą sprawę z urzędu z uwagi na zarówno indywidualne prawa sędziów Sądu Najwyższego, jak i prawa obywateli do ochrony sądowej przez niezależnym sądem, w tym Sądem Najwyższym (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

W pierwszym rzędzie Rzecznik pragnie przypomnieć Panu Prokuratorowi, że odpowiedzialność karna w demokratycznym państwie prawa jest odpowiedzialnością o charakterze *ultima ratio*. Ustawodawca w art. 72 – 76 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154) przyjął szczegółowe przepisy dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego. Zostały one przyjęte w celu dochodzenia odpowiedzialności względem sędziów SN, którzy m. in. bądź to przekroczyli swoje uprawnienia, bądź to nie dopełnili swoich obowiązków, co stanowi przewinienie

² Zob. <https://oko.press/prokuratura-krajowa-uderza-zarzutami-karnymi-w-stary-legalny-sn-scigany-prof-wlodzimierz-wrobel/> (dostęp w dniu 17.03.2021 r.).

służbowe (dyscyplinarne). Trzeba zauważyć, że zarzuty formułowane przez prokuraturę względem sędziów związane są właśnie z ich działalnością zawodową (służbową) jako sędziów Sądu Najwyższego. Sprawy, które opisane zostały w komunikacie PK, nie dotyczą popełnienia przestępstwa o charakterze pospolitym, co mogłoby usprawiedliwiać skierowanie wniosków o uchylenie ich immunitetów celem dochodzenia odpowiedzialności karnej z tego tytułu. Z tego też względu **powstaje istotna wątpliwość, czy działania Prokuratury Krajowej w tej sprawie nie stanowią obejścia przepisów ustawy o SN o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów SN.**

Wątpliwości te są tym bardziej uprawdopodobnione, że na skutek zarządzenia środków tymczasowych w dniu 8 kwietnia 2020 r. przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TS) w sprawie C-791/19 zawieszono zostało działanie Izby Dyscyplinarnej w odniesieniu do systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów. W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich, wielokrotnie już przedstawianej, IDSN nie może podejmować żadnych czynności orzeczniczych względem sędziów, w tym w szczególności nie jest uprawniona do podejmowania decyzji o uchyłaniu immunitetów sędziowskich w celu dochodzenia ich odpowiedzialności karnej. Należy podkreślić, że Izba Dyscyplinarna SN jest zobowiązana do powstrzymania się od takiej aktywności do czasu wydania przez Trybunał Sprawiedliwości UE ostatecznego orzeczenia w sprawie C-791/19. Wykładnia środka tymczasowego TS prezentowana przez prokuraturę, zawężona jedynie do zawieszenia działalności IDSN w zakresie dochodzenia odpowiedzialności, dyscyplinarnej sędziów skłania jednak Prokuraturę Krajową do kierowania wniosków o uchylenie immunitetu sędziów, w celu dochodzenia ich odpowiedzialności karnej. **Takie działanie prokuratury stanowi więc nie tylko obejście polskich przepisów ustawowych, ale również zmierza bezpośrednio do ubezskutecznienia realizacji środka tymczasowego zasądzanego przez Trybunał Sprawiedliwości względem Polski.** Działanie takie należy ocenić jako naruszające obowiązki państwa wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w tym w szczególności zasady lojalnej współpracy państw członkowskich i realizacji zobowiązań traktatowych wynikającej z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, którego Polska jest stroną.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. *Prawo prasowe* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914), nie wolno publikować w prasie wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jak również wizerunku i innych danych osobowych świadków, pokrzywdzonych i poszkodowanych, chyba że osoby te wyrażą na to zgodę. Powołany wyżej komunikat Prokuratury Krajowej formalnie jest więc zgodny z prawem. Rzecznik pragnie jednak zwrócić uwagę, że w ogólnodostępnych mediach jednoznacznie natychmiast ustalono tożsamość sędziów, którym prokurator stawia zarzuty. Ochrona danych osobowych sędziów, zapewniona przez prokuraturę, jest więc w praktyce fikcyjna. W powszechnym zaś odczuciu podawanie informacji z użyciem imienia i pierwszej litery nazwiska stawia taką osobę w rzędzie przestępców. Takie postępowanie stanowić może nie tylko naruszenie dóbr osobistych danej osoby, lecz również – w niniejszej sprawie – naruszenie godności urzędu sędziego Sądu Najwyższego oraz nadszarpnięcie zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości. W tym kontekście Rzecznik, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o RPO, zwraca się do Pana Prokuratora z prośbą o wyjaśnienia, czy przed publikacją komunikatu na stronie internetowej PK zwrócono się do sędziów o wyrażenie zgody na publikację ich danych osobowych.

Proszę również Pana Prokuratora o wyjaśnienie podstaw prawnych i faktycznych skierowania wniosków do Izby Dyscyplinarnej SN o uchylenie immunitetów sędziów SN w świetle wskazanych wyżej:

- informacji Prezesa Izby Karnej SN,
- środka tymczasowego Trybunału Sprawiedliwości o zawieszeniu działalności IDSN względem sędziów z dnia 8 kwietnia 2020 r.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/